

Моделі діагностики фінансового стану житлово-комунальних підприємств

Мізік Ю.І., Харківська національна академія міського господарства

Соціально-економічні процеси в Україні на сучасному етапі характеризуються високим динамізмом розвитку кризових явищ, загострених розгортанням світової фінансово-економічної кризи на інтернаціональному рівні. Адекватне прийняття рішень в системі управління розвитком підприємства в кризових умовах повинні базуватися на результатах всебічної діагностики його поточного фінансового стану. Тому сьогодні розробка ефективної моделі гнучкої діагностики фінансового стану підприємства має великий вплив не тільки на своєчасне визначення прогалів фінансово-господарської діяльності, а й на прийняття випереджуючих управлінських рішень з попередження, нівелювання загроз дестабілізації та запобігання розгортання кризових тенденцій. Діагностування фінансового стану підприємства відбувається через визначення його приналежності до різних класів, зазвичай таких – нормальний стан (відсутність кризи), кризовий стан, фінансова катастрофа. Проте гнучкість пропонованої моделі діагностики полягає в більш детальному розпізнаванні ступеня критичності фінансового стану за рівнем глибини розвитку кризових ситуацій для житлово-комунальних підприємств, які сьогодні перебувають у затяжній довгостроковій кризі.

Цільовою спрямованістю алгоритмічної моделі діагностики є оцінка й ідентифікація фінансових станів житлово-комунальних підприємств на основі інтегрального показника, який узагальнює виявлені кризові ознаки. У зв'язку з цим модель містить такі основні етапи: формування інформаційного простору діагностичних показників-індикаторів для оцінки поточного стану, розробка класів, класифікація й ідентифікація фінансових станів житлово-комунальних підприємств за рівнем глибини кризи.

Обов'язковою умовою проведення будь-якого дослідження є не випадкова присутність того чи іншого показника в інформаційному просторі, тому економічна інтерпретація отриманих результатів, а головне, ті управлінські рішення, які приймаються на їх основі, прямо залежить від вихідного переліку показників. В якості діагностичних показників-індикаторів обліково-аналітична практика пропонує використовувати фінансові коефіцієнти, які досить швидко й обґрунтовано дозволяють визначити найбільш слабкі місця в фінансовій діяльності підприємства та легко розраховуються за даними офіційної фінансової звітності. Для формування обґрунтованого переліку та вибору найбільш істотних показників, що відбивають галузеві особливості підприємств ЖКГ, попередній набір фінансових коефіцієнтів підлягає процедурі фільтрації за допомогою експертних і статистичних методів.

На основі сформованого інформаційного простору будуються інтегральні показники фінансових станів підприємств ЖКГ за допомогою методу таксономічного аналізу, який дозволить їх порівняти й упорядкувати за ступенем критичності. У зв'язку з тим, що фінансові стани житлово-комунальних підприємств мають різні рівні розвитку кризових ситуацій, це дає

можливість подальшого групування їх у споріднені класи за схожим рівнем глибини кризи. Для цього використовуються методи кластерного аналізу, у ході застосування якого виділяються такі класи розвитку кризових ситуацій на житлово-комунальних підприємствах – клас легкої кризи (відносно задовільний стан), середньої кризи (незадовільний стан), глибокої кризи (критичний стан) та катастрофічної кризи (недопустимий стан). З метою ідентифікації фінансового стану підприємств ЖКГ за рівнем розвитку кризи формуються процедури віднесення поточного фінансового стану до одного з виділених класів. Для цього необхідно побудувати обґрунтовані інтервали змін значень інтегральних показників, що дозволяють визначити не тільки клас, до якого відноситься поточний фінансовий стан житлово-комунального підприємства, а і його місце в розглянутому класі.

Отримані моделі діагностики фінансового стану житлово-комунальних підприємств дозволять провести порівняльний аналіз фінансових станів за ступенем критичності, оцінити рівень розвитку кризових ситуацій на цих підприємствах, згрупувати їх у споріднені класи за схожим рівнем глибини кризи та розпізнати поточний фінансовий стан підприємства і його місце в класі. Це допоможе розробити унікальні для різних класів комплекси стратегічних, тактичних і оперативних заходів поступового виходу житлово-комунальних підприємств з затяжної довгострокової кризи.